

ปาฐกถาพิเศษ

ในการประชุมสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ
ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2568

27 พฤษภาคม 2568
อาคารอิมแพ็ค ฟอร์ม เมืองทองธานี จ.นนทบุรี

เศรษฐกิจ เพื่อสุขภาพไทย จะพัฒนาอย่างไร ให้ประสบความสำเร็จ: โอกาสและ ความท้าทายใหม่

โดย นายไสกุล ชาครันย์
รองนายกรัฐมนตรี
และประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงาน
สุขภาพแห่งชาติ

คณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ

“ เศรษฐกิจเพื่อสุขภาพไทย จะพัฒนาอย่างไร[”] ให้ประสิบความสำเร็จ: โอกาสและความท้าทายใหม่ ” ”

ปาฐกถาพิเศษ โดย นายสกุณ ชารัมย์
รองนายกรัฐมนตรี และประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการจัดสัมชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 17 และครั้งที่ 18 พ.ศ. 2567-2568

เลขานุการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

บพ.สุกี้พิ พเชรบาก

รองเลขานุการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

บพ.อภิชาติ รอดสุม

นายสุกอิพงษ์ วสิโสกพาล

บพ.วรรษณุ ลักษย์วงศ์กิจพย์

ดร.กพิชา โปษยานนท์

บรรณาธิการ

กพิชา โปษยานนท์

ณบุตร มนูรพจน์

วันวิสา แสงกิม

สิรัรฉ รัชฎาเดศกานต์

ประธานาธิบดี

อรันต องไซย

ออกแบบรูปเล่ม/ปก

วันกนีร์ มนีเดช

พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2568

จำนวนที่พิมพ์ 500 เล่ม

ควบคุมการพิมพ์

บริษัท วี วินเนอร์ คอลัมเบียนก์ แอนด์ ซัพพลาย จำกัด

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ชั้น 3 อาคารสุขภาพแห่งชาติ 88/39 ถนนติวานนท์ 14

หมู่ที่ 4 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0 2832 9000

เว็บไซต์: www.nationalhealth.or.th และ www.samatcha.org

เฟซบุ๊ก: www.facebook.com/NHCO.thai

คำนำ

“สมัชชาสุขภาพ” คือ กระบวนการที่ให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเรียนรู้อย่างสманฉันท์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะนโยบาย สาธารณะเพื่อสุขภาพหรือความมีสุขภาพของประชาชน โดยจัดให้มีการประชุมอย่างเป็น ระบบและมีส่วนร่วม อนึ่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 41 ได้กำหนด ให้คณะกรรมการการสุขภาพแห่งชาติ (ศสช.) จัดให้มีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติอย่างน้อย ปีละหนึ่งครั้ง โดยมีหลักการและคุณค่าที่สำคัญพื้นฐานของสมัชชาสุขภาพ 4 ประการ ได้แก่

1. เป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม (Participatory Healthy Public Policy Process)
2. เป็นกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)
3. เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม (Social Empowerment) โดยอาศัย พลังสามภาคส่วนที่เชื่อมโยงกัน คือ พลังทางปัญญา พลังทางสังคม และ พลังรัฐ/การเมือง
4. เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติ (Interactive Learning Through Action)

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (National Health Assembly) ได้จัดอย่างเป็นระบบและ มีส่วนร่วมตามเจตนาرمณ์ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2568 ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีรวม 18 ครั้ง โดยเครือข่ายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติได้มี ฉันท์มติร่วมกันแล้ว 103 มติ

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (ศสช.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพ แห่งชาติ (คจ.สช.) ครั้งที่ 17 และครั้งที่ 18 พ.ศ. 2567-2568 โดยมี ดร.สัมพันธ์ ศิลปนาฏ เป็นประธาน ทำหน้าที่จัดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ตามที่กำหนดในมาตรา 41-43 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งในองค์ประกอบของ คจ.สช. ชุดนี้

มีกรรมการจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาควิชาการ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนเยาวชนและคนรุ่นใหม่ และมีนายแพทย์สุเทพ เพชรมาศ เป็นกรรมการ และเลขานุการ

สำหรับการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2568 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 27-28 พฤศจิกายน 2568 ณ อาคารอิมแพ็ค ฟอร์ม เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นหลัก (Theme) คือ “เศรษฐกิจยุคใหม่ สร้างสุขภาวะไทยยั่งยืน (New Wealth for Health)” โดยได้รับเกียรติจาก นายโสภณชาร์เมย์ รองนายกรัฐมนตรี และประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ มากล่าวปาฐกถาเรื่อง “เศรษฐกิจเพื่อสุขภาพไทย จะพัฒนาอย่างไร ให้ประสบความสำเร็จ: โอกาสและความท้าทายใหม่” ในพิธีเปิด และสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติได้มีมติร่วมกันต่อมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ จำนวน 5 มติ ได้แก่ (1) การสร้างโอกาสในเศรษฐกิจสูงวัย (Creating Opportunities in the Silver Economy) (2) ระบบสุขภาพเชิงรุกท่ามกลางความผันผวนทางภูมิรัฐศาสตร์ (Proactive Thai Health Systems amidst Geopolitical Turbulence) (3) การขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (Facilitating a Just Energy Transition through

มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2568

1 การสร้างโอกาสในเศรษฐกิจสูงวัย

2 ระบบสุขภาพเชิงรุกท่ามกลางความผันผวนทางภูมิรัฐศาสตร์

3 การขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

4 ระบบบริหารจัดการเพื่อสุขภาวะในภูมิภาคต่างๆ

5 กลไกขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับพื้นที่

Solar Power) (4) ระบบบริหารจัดการเพื่อสุขภาวะในวิกฤตซ้อนวิกฤต (Management Systems for Health and Well-being in a Polycrisis) และ (5) กลไกขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับพื้นที่ (Area-based Multi-stakeholder Mechanism for Sustainable Development)

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ฝ่ายเลขานุการของ คสช. และ คจ.สช. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ปาร์ทนาร์พิเศษ “เศรษฐกิจเพื่อสุขภาพไทย จะพัฒนาอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ: โอกาสและความท้าทายใหม่” โดยนายโสภณ ชาครัมย์ รองนายกรัฐมนตรี และประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ในการนำข้อมูลไปใช้สนับสนุนการทำงานและเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ สังคมสุขภาวะของประเทศไทยยิ่งขึ้นต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ธันวาคม 2568

“

เศรษฐกิจเพื่อสุขภาพไทย
จะพัฒนาอย่างไร
ให้ประสบความสำเร็จ:
โอกาสและความท้าทายใหม่

”

เรียน

ท่านประชานกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (ดร.สัมพันธ์ ศิลปนาฏ)
 ท่านเลขาริการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (นายแพทย์สุเทพ เพชรมากร)
 ท่านรองปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุน)
 ท่านผู้แทนกระทรวงต่าง ๆ
 ท่านผู้แทนหน่วยงาน องค์กรและเครือข่ายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
 ท่านผู้ทรงคุณวุฒิในวงการสาธารณสุข
 และท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมในงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

ก่อนอื่นต้องขอเรียนในที่ประชุมแห่งนี้ว่า ประเทศไทยขณะนี้เรอยู่ในช่วงวิกฤต 2 เรื่องที่สำคัญ

เรื่องแรก คือ เรื่องการเสด็จสู่สวรรคาลัยของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เราในฐานะพสกนิกรผู้มีความจงรักภักดี ก้อยู่ในช่วงการถวายความอาลัย

เรื่องที่สอง คือ เรื่องมหาอุทกภัยที่เกิดในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งรัฐบาลชุดนี้ นำโดย ท่านนายกรัฐมนตรี (นายอونุทิน ชาญวีรภุล) และตัวผู้เอง ก็มีความรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่ง กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ว่า ทั้งหลาย ทั้งปวงที่เป็นเรื่องของธรรมชาติ ที่เราจะต้องร่วมกัน ป้องกันและแก้ไข ภัยของธรรมชาติเป็นภัยที่ยกจาก การควบคุม แต่มนุษย์ต้องรู้เท่าทัน ต้องเตรียมพร้อม

ฉะนั้นเดียวกับงานนั้นนี้ ที่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อม กับสถานการณ์ในยุคใหม่ โดยมีประเด็นหลักของงานว่า “เศรษฐกิจยุคใหม่จะสร้างสุขภาวะ ให้ยั่งยืนได้อย่างไร” ซึ่งผู้แทนที่มีคำสำคัญคือ “เศรษฐกิจยุคใหม่” ที่ต้องสร้างความสมดุล

ให้ได้ ระหว่าง “ความเป็นมนุษย์” กับ “สิ่งแวดล้อม” และระหว่าง “ความแข็งแรงทางกาย” กับ “ความเข้มแข็งทางจิต” เพื่อให้เกิดปัจจัยในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน

ผมได้ดูจากวิดีทัศน์ที่นำเสนอเมื่อสักครู่ มีหลายเรื่องเป็นที่น่าชื่นชม

เรื่องแรกที่มีการพูดถึง คือ เรื่องสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่สอง ก็คือ เรื่องการพัฒนามนุษย์ ที่มี 3 ประการ ได้แก่ กาย จิต และปัญญา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ

ผมขอย้อนกลับมาเรื่อง “ทำอย่างไรจะให้เกิดความสมดุล” ในความสุขของมนุษย์ มีทางโลกและทางธรรม และเรื่องของสุขภาพที่ท่านตั้งว่า กาย จิต ปัญญา นั้น ร่างกายนี้ เป็นทางกายภาพ เราสามารถบำรุงได้ทางกายภาพ แต่ผมมองว่าสิ่งสำคัญที่จะทำให้สุขภาวะ ที่ดีได้นั้น ตัวกลางสำคัญคือ จิต ในทางธรรมถึงกกว่า “จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว” ร่างกาย จะสมบูรณ์ขนาดไหน แต่ถ้าจิตอ่อนแอก็ไม่ไหว...

บางคนแข็งแรงก็อัตโนมัติ กรรมตัวเอง չ่าตัวตาย เพราะจิตไม่แข็งแรง

บางคนไปพบหมอ หมอบอกว่าคุณเป็นมะเร็ง กลับมาถึงบ้านไม่กี่วันก็ไป เพราะจิตไม่เข้มแข็งพอ สุขภาพจิตไม่ดีเพียงพอ

เมื่อวานนี้ผมได้สนทนากับท่านหนึ่งซึ่งมีฐานะ ท่านบอกว่าท่านก็เป็นโรคซึมเศร้า ผมมองว่าฐานะก็มีมาก สุขภาพก็มีมาก มีพร้อมทุกอย่าง ก็ยังเป็นโรคซึมเศร้า

นอกจากนี้ ขาดบอกว่าเขามีสมบูรณ์แล้ว พร้อมที่จะ ไปได้ทุกเมื่อ ผมก็ยังเห็นแย้งอยู่ว่า ในฐานะที่เรายังเป็น ปุถุชนเป็นคนธรรมชาติไม่ใช่รหันต์ แล้วจะบอกว่าไม่ต่าง อะไร อันนี้จริงหรือ...

“

เศรษฐกิจยุคใหม่ต้อง สร้างความสมดุลระหว่าง ‘ความเป็นมนุษย์ กับ ‘สิ่งแวดล้อม’ และระหว่าง ‘ความแข็งแรงทางกาย’ กับ ‘ความเข้มแข็งทางจิต’ เพื่อให้เกิดปัจจัยในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน

”

ฉะนั้นวันนี้ สิ่งที่อยากเห็นทาง สช. และสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติทุกท่าน นุ่งเนินประเด็นในเรื่องสุขภาพ ก็คือ นุ่งเน้นไปที่ “สุขภาพจิต” ด้วย เพราะสังคมวันนี้เป็น สังคมที่ขาดความรัก เป็นสังคมที่หยาดความรัก โดยมักใช้ความรักจากสิ่งปัจจุบันแต่ง ก็คือ จากโซเชียลมีเดีย ความรักที่แท้จริงมันต้องเกิดจากจิตของมนุษย์ที่ผูกพัน เช่น ความรักที่ ลูกมีต่อพ่อแม่ ความรักที่พ่อแม่มีต่อลูก ความรักที่สามีภรรยามีต่อภัน แต่พอความเจริญ ทางเทคโนโลยีเข้ามาในสังคม เมื่อสองสามีภรรยาท่านข้าวด้วยกันแทนที่จะคุยกัน พฤติกรรม ก็เปลี่ยนแปลงไปอยู่กับหน้าจอ สิ่งเหล่านี้ได้แย่งความรักของเราไป ฉะนั้นทำอย่างไรเพื่อให้ จิตใจเข้มแข็ง

วันนี้ ผนเมหินท่านพูดถึงเรื่องสังคมสูงวัย แต่ในขณะเดียวกันผนให้ความสำคัญของ สังคมแรกเกิดด้วย และจะทำอย่างไรให้เด็กรุ่นนี้เป็นเด็กที่ “ไฟตี มีปัญญา”...

จากข้อมูลพบว่าเด็กถูกออกจากกระบวนการศึกษาไปล้านกว่าคน ซึ่งเราต้องกลับมา วิเคราะห์สาเหตุของเด็กที่ไม่ไปเรียน เพราะอะไร สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ “การขาดความอบอุ่น”

ดังนั้น การสร้างความอบอุ่นในยุคที่เรากำลังทำงานกันอยู่นี้ก็คือ ต้องมี “ความอบอุ่น ของสังคม” และ “ความอบอุ่นของครอบครัว”

สังคมกำลังแగ่งแย่งกัน แบ่งเป็นสองแพร่ง ระหว่าง “วัดถูนิยม” กับ “จิตนิยม” ที่กำลังต่อสู้กันอย่างรุนแรง... ท่านทราบหรือไม่ว่า ปัจจุบันผู้ปกครองเลี้ยงเด็กด้วยโซเชียล ด้วยโทรศัพท์ ซึ่งเป็นเรื่องที่อันตรายอย่างมาก มีคนมาเล่าให้ฟังฟังว่า แม่บอกให้ลูกให้ไว้ ลูกถามว่าต้องให้ไว้ทำไม การถามอย่างนี้แม่ตอบไม่ได้และไม่รู้ว่าจะตอบกับลูกอย่างไร นี่แหลกคือความไม่ผูกพัน แตกต่างจากสมัยโบราณเป็นสังคมสร้างความรัก พ่อแม่อบน้ำ ให้ลูก เคี้ยวข้าวป้อนลูก ในยุคหนึ่นเลี้ยงลูกด้วยความรักความผูกพันจริง ๆ ไม่ใช่หน้าที่

ดังนั้น วันนี้ผนคิดว่า การที่เราจะสร้างสุขภาวะที่ดี เรื่องจิตและปัญญาเป็นลำดับ ที่หนึ่ง

อีกเรื่องที่สำคัญคือ เรื่องธรรมาธิและสิ่งแวดล้อม ขณะนี้คนกำลังพยายามชีวิต แต่ขณะเดียวกันธรรมชาติก็เริ่มจะลงโทษพากเรา สังเกตว่า น้ำท่วมที่ภาคใต้คราวนี้

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเปลี่ยน ทางน้ำเปลี่ยน จากแก้มลิงมาเป็นหมู่บ้าน สิ่งก่อสร้างต่างๆ เมื่อน้ำไหลบ่ามาก็ท่วม อันนี้ก็เป็นเรื่องหนึ่ง นอกจากน้ำยังมีปัญหาที่สำคัญอีกเรื่องก็คือ PM2.5 ซึ่งจะเห็นได้ว่า เรื่องภัยสิ่งแวดล้อมและเรื่องภัยธรรมชาติ กำลังโผลมทับมาในปัจจุบัน โดยส่วนหนึ่งเกิดจากมนุษย์เป็นผู้กระทำ

สำหรับเรื่อง “เศรษฐกิจยุคใหม่กับสุขภาวะ” นั้น สิ่งที่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่เรากำลังสร้างกันอยู่ขณะนี้ ทำไม่เราจึงให้ความสำคัญกับเรื่องที่กำหนดให้บริษัทใหญ่ ๆ ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR...

ที่ทำแบบนี้ก็เพื่อให้คุณนึกถึงคนอื่นมากขึ้น มีอยู่วันหนึ่ง ผู้ทำสวนอยู่ที่บ้าน มีเด็กจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาฝึกงาน และถามผู้ว่า “คุณลุง ทำอย่างไรจึงจะคืนทุนให้สังคมได้” ผู้ชมเด็กคนนั้นเลยว่า อย่าของบคุณอาจารย์ด้วยนะที่สอนเด็กดี และแพ้ก็ต้องเขาว่า “เงินลุงก็อยากได้ บุญลุงก็อยากได้” แต่ทั้งสองเรื่องนี้บางคนอาจเห็นว่าไปด้วยกันยาก จึงขอตอบแบบนี้ “สิ่งที่ลุงได้กำไรและคืนทุนให้สังคม ก็คือ ลุนได้ความสุขจากประชาชนมา ดูสวนเศรษฐกิจพอเพียง อันนี้คือกำไรของลุง ขณะที่ประชาชนที่มาดูก็ได้ประโยชน์ด้วย”

การที่ยกเรื่องนี้มาให้ฟังคือ การพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าเรามุ่งคิดหรือเน้นแต่ในเรื่องการตอบแทนผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ จนลืมเรื่องความสุขของชุมชน จนลืมเรื่องอื่นที่จะเป็นความสุขให้กับมวลมนุษย์โลก ก็จะไม่เกิดประโยชน์หรือคุณค่าเลย

ฉะนั้น จึงขอเรียนท่านทั้งหลายว่า เรื่องเศรษฐกิจยุคใหม่กับการสร้างความสมดุลนั้น เป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรม โดยความเป็นรูปธรรม เช่น มีการออกกฎหมายให้ทำนั่นทำนี่ ส่วนนามธรรม คือ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในชาติธรรมนักรู้

ทุกวันนี้ในสังคมชนบทนั้น มีปัญหาไม่ต่างกับสังคมเมือง เช่น การแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าก็ระบาดในชนบท เด็กซึ่งประถมศึกษา ป.3 - ป.4 ก็สูบบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งเรอาจคิดว่าสังคมแบบนี้จะอยู่ในเมืองเท่านั้น เพราะในอดีตอยู่แต่ในเมือง การรับประทานอาหารก็จะไม่ประกอบอาหารเอง ในชนบทเป็นลักษณะมีรถพุ่มพวงมาลายของขายอาหารโดยอาหารเหล่านั้นก็เป็นอาหารที่เขาเรียกว่าคุณภาพน้อย อาหารผสมสี อาหารไม่สุก

สิ่งที่อยากรึ่น ดือ สช. และสมาคมสังคมชาสุขภาพแห่งชาติ ทุกท่าน มุ่งประเด็นสุขภาพไปที่เรื่อง 'สุขภาพจิต' เพราะ สังคมทุกวันนี้เป็นสังคมที่ขาดความรัก ให้ขาดความรัก มักใช้ความรักจากสิ่งปัจุบันแต่ก็มาจากโซเชียลมีเดีย ความรักที่แท้จริงต้องเกิดจากจิตของมนุษย์ที่ผูกพัน

แต่เม้นอร่อย คนก็ชื่อ... ตอนเข้ามาเก็บยืนรอรถพุ่มพวง พฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหา สุขภาพ และหากถามว่าสุขภาพได้หรือไม่ ขอตอบว่าไม่ได้ แต่ร่างกายต้องการ เพราะมัน อร่อย สะดวก แสดงว่า คนปัจจุบันกลับไม่มีภูมิคุ้มกันต่อสิ่งขี้ยุงหรือสิ่งที่ไม่ดีต่อสุขภาพ

ดังนั้น ทำอย่างไรที่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติจะสามารถลงลึกไปจนถึงการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของคน สร้างแรงบันดาลใจเพื่อจะสร้างภูมิให้แก่ตัวเองได้

ทุกวันนี้ หากมาดูคนที่ออกกำลังกายตามที่ภาษาหมอบอกนั้นรับ ผิดความว่าวนหนึ่ง มีคนออกกำลังกายเท่าไร จะมีสักกี่คนทำได้ วันนี้คนในชนบทตื่นเข้ามาแล้ว ก่อนออกไป ทำงาน จะมีกี่คนที่ออกไปทำงาน ตัดอ้อย แล้วไม่ดื่มน้ำ ไม่ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง... ผิดความว่า จะมีสักกี่คน หรือแม้แต่การไปทำบุญก็ถวายเครื่องดื่มชูกำลัง ผิดความว่าพอดี ก็ยัง เหล่านี้ไปมอมมาพะท่านเลย

ขณะเดียวกัน เราจะทำอย่างไรกับกลุ่มคนที่ดื่มเครื่องดื่มต่าง ๆ ซึ่งพ่อเสพเข้าไป ระดับหนึ่งก็จะไม่ได้เป็นผลดีต่อร่างกาย แต่ประชาชนเริ่มติด และเราจะเห็นว่าเครื่องดื่ม ประภากันนี้เป็นเครื่องดื่มที่ทำกำไร (ผิดกฎหมาย) และเราจึงต้องหักออก ผิดกฎหมาย ไม่ได้ยุ่งเกี่ยว กับอะไร เป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการอย่างมหาศาล ฉะนั้น หากเราไม่รณรงค์ จะตกเป็นทาสต่อของเหล่านี้ทันที

ดังนั้น ผิดจังอย่างเห็นเรื่องต่อไปนี้ครับ

1. นอกจากที่เราจะสร้างความสมดุลระหว่างความเป็นมนุษย์กับการรักษา สิ่งแวดล้อมแล้ว การสร้างความแข็งแรงทางกายกับความแข็งแรงทางจิตให้สมดุลกัน ก็สำคัญมาก เพราะเราเก็บยังเป็นปุ่มชน ซึ่งปุ่มชน แปลว่า ผู้มีกิเลสหนา เรายังมีกิเลสหนา อยู่นั่นรับ ทำอย่างไรจะให้มันสมดุลกัน เพื่อให้เกิดปัญญา

ถ้าจิตไม่เข้มแข็งก็จะไม่เกิดปัญญา ตัวปัญญาจะสั่งจิต จิตจะสั่งกาย แต่เป็นสิ่งที่ยาก ถ้าคนที่ทำแบบนี้ได้ก็เรียกว่าเป็น “ผู้ว่าทวนกระ scandha” เพราะจิตเราจะเหมือนน้ำ มันจะไหลจากที่สูงลงที่ต่ำ

“การแก้ปัญหาของสังคมหรือประเทศจะสำเร็จได้ ประชาชนต้องเป็นแนวร่วม เราต้องดึงประชาชนมาเป็นแนวร่วมให้ได้ ถ้าวันไหนก็ต้องคัดกรตได้ หรือรัฐเป็นผู้หยิบยื่นความช่วยเหลืออย่างเดียว ก็จะเป็นการยกดังนั้น ประชาชนต้องเป็นเจ้าของ เป็นแนวร่วมให้ได้”

2. การจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ โดยการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนในชาติได้ตระหนักรถึงตัวเอง การป้องกันตัวเอง เกิดมาอย่างหวังพึงคนอื่น “อตตุ ทิ อตตโน นาโน” คือ เราต้องพึ่งตนเอง เมื่อพึ่งตนเองได้ ก็เป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ ในคำจำกัดความ คนดีของผู้คนคือ คนที่พึ่งตนเองและให้คนอื่นพึ่งได้

มองห่วงว่า วันนี้พวกเราทั้งหลายส่วนใหญ่ที่มา เวทีนี้ ก็น่าจะเป็นจิตอาสาและครับ โดยเฉพาะท่านผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ผลได้ให้ความเคารพนนัครับ โดยถึงแม้ไม่ได้ปฏิสัมพันธ์ แต่ดูเกียรติประวัติ ผลก็ทราบว่าท่าน รองรัชท์เรื่องพากนี้และทำสิ่งดี ๆ มากกับสังคม แต่ว่า ทั้งหลายจะให้สำเร็จได้ การแก้ปัญหาของสังคมหรือประเทศจะสำเร็จได้ ประชาชนต้องเป็นแนวร่วม เราต้อง

ดึงประชาชนมาเป็นแนวร่วมให้ได้ ถ้าวันไหนองค์กรหรือรัฐเป็นผู้หยิบยื่นอย่างเดียว ก็จะเป็นการยาก ดังนั้น ประชาชนต้องเป็นเจ้าของ เป็นแนวร่วมให้ได้南北รับ

สุดท้าย ผู้ขอฝากร้องที่ผิดกำลังทำอยู่ คือ “การรณรงค์ต่อสู้กับเรื่องยาเสพติด” เมื่อสักครู่ท่านรองปลัดกระทรวงมหาดไทย บอกว่าตอนที่ท่านไปที่พื้นที่ของผู้มีชาวบ้านพูดถึงเรื่องยาเสพติดที่ผิดทำร้ายต้านยาเสพติดด้วย ผู้จังอุยากบอกว่า ที่ผิดทำเรื่องนี้ก็ เพราะว่าผู้คนเห็นว่าเรื่องยาเสพติดเป็นเรื่องสำคัญที่เราหมกไว้ตั้งแต่เด็ก ไม่ยอมเอาตัวเลขจริงมาพูดกัน

ณ วันนี้โดยการประมาณการของผู้มีคนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ต่ำกว่า 4-6 ล้านคน ผู้มีเพิ่งไปจังหวัดสุรินทร์ และอธิบายชาวบ้านว่าผู้มีต้องการจะพาลูกหลานท่านมาบำบัดที่วัด ฝึกอาชีพให้ และขอให้เขียนชื่อแล้วนำไปหยอด่อนลงในกล่อง ปรากฏว่าหมู่บ้านนั้นมีผู้เสพยาและต้องการให้บำบัดถึง 51 คน ซึ่งในขณะเดียวกันผู้มีให้จังหวัดลงสำรวจข้อมูลพบว่า บางจังหวัดรายงานมาว่ามีผู้เสพยาเพียง 11 คน เท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนที่ต่างกันมาก

ดังนั้น ในรัฐบาลชุดนี้ เรามีความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ ที่จะทำเรื่องทั้งหลายที่เป็นเรื่องอยู่ใต้พรมให้ขึ้นมาแก้ปัญหา ส่วนจะแก้ได้หรือไม่ได้ ก็ทำเต็มที่南北รับ

ผู้ขอขอบคุณทุกท่าน ที่มาร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เพื่อใช้ความรู้ความสามารถของท่านในการระดมสติปัญญา เพื่อแก้ปัญหาของชาติในเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีการหารือกันในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ และผู้มีส่วนได้ขาดบุคคลอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็ขอส่งความปราบนาดีไปยังพื้นท้องประชาชนที่กำลังต่อสู้กับภัยธรรมชาติอยู่ หรือโรคภัยไข้เจ็บที่ตัวเองกำลังมีขณะนี้南北รับ ก็ขอให้สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ จงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี南北รับ

.....

Keynote Lecture at the 18th National Health Assembly, 2025

**27th November 2025
IMPACT Forum Bangkok, Thailand**

**“How Should Thailand’s
Well-Being Economy Be Shaped for
Success? : Emerging Opportunities
and New Challenges.”**

by H.E. Sophon Sarum
Deputy Prime Minister and Chairperson
of the National Health Commission

Preface

The National Health Assembly (NHA) is a process enabling the public and relevant state agencies to engage in constructive dialogue and mutual learning, with the aim of formulating policy recommendations that advance public health and well-being. It is organized through a structured and participatory approach. Section 41 of the National Health Act B.E. 2550 (2007) mandates the National Health Commission (NHC) to convene the National Health Assembly at least once a year. The Assembly is grounded in four core principles and values:

1. Participatory Healthy Public Policy Process
2. Participatory Democracy
3. Social Empowerment through the interconnected strengths of three pillars—knowledge, society, and the state/politics
4. Interactive Learning Through Action

Since its inception in 2008, the National Health Assembly has been organized annually in accordance with the intent of the National Health Act, holding 18 assemblies from 2008-2025, and collectively adopting 103 resolutions.

The National Health Commission appointed the 17th and 18th National Health Assembly Organizing Committees (2024-2025), chaired by Dr. Sampan Silapanad, to carry out responsibilities specified in Sections 41-43 of the Act. The committees comprise representatives from government agencies, academia, the private sector, civil society, youth and young professionals, with Dr. Suthep Phetmak serving as committee member and Secretary-General.

The 18th National Health Assembly in 2025, was held from 27-28 November 2025 at the IMPACT Forum, Muang Thong Thani, Nonthaburi Province, under the main theme: “New Wealth for Health: Shaping a New Economy for Thailand’s Sustainable Well-being.”

The Assembly was honored by the presence of H.E. Sophon Sarum, Deputy Prime Minister and Chairperson of the National Health Commission, who delivered the keynote lecture titled: “How Should Thailand’s Well-Being Economy Be Shaped for Success? : Emerging Opportunities and New Challenges.”

Participants of the Assembly reached consensus on five resolutions:

1. Creating Opportunities in the Silver Economy
2. Proactive Thai Health Systems amidst Geopolitical Turbulence
3. Facilitating a Just Energy Transition through Solar Power
4. Management Systems for Health and Well-being in a Polycrisis
5. Area-based Multi-stakeholder Mechanism for Sustainable Development

The National Health Commission Office (NHCO), together with the secretariats of both the National Health Commission (NHC) and the NHA Organizing Committee, hopes that this publication of this keynote lecture by H.E. Sophon Sarum will prove valuable to agencies, organizations, and partners across all sectors, supporting their work and inspiring new efforts to advance the nation’s health and well-being.

The National Health Commission Office
December 2025

“

**The new economy must achieve a balance between
‘humanity’ and ‘the environment,’
and between ‘physical health’ and ‘mental resilience,’
in order to cultivate the wisdom needed for sustainable living.**

”

Esteemed Chairperson of the National Health Assembly Organizing Committee, Dr. Sampan Silapanad;

Esteemed Secretary-General of the National Health Commission, Dr. Suthep Phetmak;

Esteemed Deputy Permanent Secretary of the Ministry of Interior, H.E. Chaiwat Chuenkosum;

Representatives of various ministries; Representatives of agencies, organizations, and the National Health Assembly network; distinguished experts in the field of public health; and all honored participants of the National Health Assembly:

First, allow me to inform this Assembly that Thailand is currently facing two major crises:

The first is the passing of Her Majesty Queen Sirikit the Queen Mother. As loyal subjects, we are now in a period of mourning and paying our respects.

The second crisis is the severe flooding affecting several southern provinces. The current government, led by the Prime Minister, H.E. Anutin Charnvirakul, as well as myself, are deeply saddened by these events. Nevertheless, these circumstances are acts of nature—difficult for human beings to control—but we must understand, prepare, and work together to prevent and address them.

This aligns with today's gathering, where the National Health Assembly emphasizes the importance of preparedness in a rapidly changing era. The main theme of this year's Assembly—"Shaping a New Economy for Thailand's Sustainable Well-being"—highlights the crucial idea of a "new economy" that must achieve a balance between humanity and the environment, and between "physical health" and "mental resilience", in order to cultivate the wisdom needed for sustainable living.

I watched the video that was just presented, and there were many commendable points:

The first issue raised was the environment.

The second was human development, consisting of three elements: body, mind, and wisdom—all of which are crucial.

Allow me to return to the question: “How do we achieve the balance?” Human happiness involves both the material and the spiritual. Regarding health—body, mind, and wisdom—the body is physical, something we can nourish through physical means. However, in my view, the essential element that determines true well-being is the mind. In Buddhist teachings it is said, “The mind is the master; the body is the servant.” No matter how strong or perfect the body may be, if the mind is weak, one cannot endure...

Some people are physically strong yet take their own lives—because their minds are weak. Some receive a diagnosis—such as cancer—and pass away only days after hearing the news, because their minds were not resilient enough.

Just yesterday I spoke with a well-off individual who told me he suffers from depression. To me, he seemed to have everything—good health, wealth, comfort—yet he still battles depression. He also said he felt “complete” and ready to leave this world at any time. I questioned this, because as ordinary human beings—not enlightened ones—can we truly claim to be free from all attachments?

Therefore, today what I hope to see from the National Health Commission and all members of the National Health Assembly is a strong focus on mental health. Today’s society is one in which love is lacking—people long for affection. They often seek it through artificial means, especially social media. True love, however, arises from genuine human connection: the love of children for their parents, parents for their children, or love between spouses.

But with technological advancement, when a husband and wife sit down for a meal, instead of talking, their attention shifts to their screens. These behaviors slowly steal love away from us. So, the question becomes: How do we strengthen the mind?

Today, I heard you speak about ageing society. At the same time, I believe we must also pay attention to newborns and young children. How do we ensure that the new generations are “virtuous and wise”?

Data indicate that more than one million children have dropped out from the formal education system. It is crucial to examine why these children have disengaged from learning. The most significant factor is the “lack of warmth emotional support”.

To foster emotional support in today’s society, we need warmth both within families and across the broader community.

Our society is becoming increasingly divided—into two extremes: “materialism” and “spirituality”. And this conflict is intensifying... Did you know that many parents today raise their children through social media and smartphones? This is extremely dangerous. Someone once told me that a mother asked her child to wai (pay respect), and the child asked, “Why do I have to do so?” The mother could not answer—she did not know what to say. This is a sign of lost emotional bonding. In earlier times, society cultivated love naturally: parents bathed their children, chewed food to feed them. Children were raised with true affection—not out of obligation.

“

What I hope to see from the National Health Commission and all members of the National Health Assembly is a strong focus on mental health. Today’s society is one in which love is lacking—people long for affection. They often seek it through artificial means, especially social media. True love, however, arises from genuine human connection.

”

Therefore, I believe that if we want to build true well-being, mental and spiritual development must be the priority.

Another important issue is nature and the environment. People today long for nature, yet nature has begun to punish us. Look at the recent floods in the South: physical landscapes have changed; waterways have shifted while water overflowed from wetlands and retention areas. When heavy rains come, flooding follows. On top of that, there is the serious issue of PM2.5. Environmental and natural disasters are now converging upon us—many caused by human activities.

Regarding the theme “The New Economy and Well-being”, the reason why we put a focus on corporate social responsibility (CSR) of large companies is that we want large companies to care more about others. One day, while I was working in my garden, an intern from Chulalongkorn University asked me, “Uncle, how can we give back to society?” I praised the student and thanked his professors for raising such a thoughtful young person. I replied, “I want money, and I want merit too.” Some people believe these two cannot go together, so I explained it this way:

“What I have gained from giving back to society is happiness. I am happy when visitors come and learn from my sufficiency-economy garden. Happiness is my profit. Meanwhile, the visitors also gain something in return.”

I share this story because my belief is that if economic development focuses only on financial returns while ignoring community happiness and the broader well-being of humanity, then it yields no real value.

Thus, allow me to emphasize that:

The new economy and the pursuit of balance involve both tangible and intangible elements. The tangible includes regulations and policies while the intangible involves building inner resilience and awareness among our people.

These days rural communities face problems similar to urban ones. For example, e-cigarette use is now widespread in rural areas—children in Grade 3 or 4 are vaping. We used to think such behaviors were confined to cities.

Food habits have also changed. Many rural residents no longer cook; instead, they buy from roaming vendors selling low-quality foods—color additives, undercooked items. It tastes good, it's convenient, so people buy it. These habits lead to health problems. If you ask whether it contributes to good health—the answer is no—but the body wants it because it is tasty and easy. This shows people today lack resilience against temptations harmful to health.

So how can the National Health Assembly help influence behavioral change, inspiring people to build their own resilience?

Consider exercise. If we ask how many people exercise daily according to medical recommendations, the number is small. In rural communities, before heading to work in the rice fields or to cut sugarcane—how many can people refrain from alcohol or energy drinks? Even when people make merit at temples, they offer energy drinks. I think we should stop this culture. Let's not encourage monks to consume such addictive things.

At the same time, what can we treat those who are already addicted to these energy drinks, which, after a certain point, harm the body? Many people become addicted. And these products generate massive profits. I say this plainly as I have no ties to anyone. Unless we do some campaigns against these influences, we will become their slaves.

Therefore, I would like to see the following:

1. In addition to balancing humanity and the environment, we must balance physical strength with mental strength.

We are ordinary people—imperfect beings—still governed by desires. How do we create balance so that wisdom can arise?

When the mind is weak, wisdom cannot arise. Wisdom guides the mind, and the mind guides the body. This is not an easy task. Anyone who succeeds is someone who can “swim against the current,” because the mind is like water—it naturally flows downward.

2. This National Health Assembly should inspire people to be self-aware and self-reliant. Take responsibilities. Do not rely on others. As the Buddha said: “Attahi attano natho”—One is one’s own refuge. When we can rely on ourselves, we can become a refuge for others. My definition of a good person is someone who can rely on themselves and allow others to rely on them.

I hope that all of us here—most of whom, I believe, are volunteers at heart—will continue your good work. I deeply respect the many distinguished individuals here. Even without direct interaction, I know from your records that you have long championed these causes.

But for all of these to succeed—for society’s problems and the nation’s challenges to be solved—we need people’s engagement. We must bring the people along to be our partners. It is difficult for any institution or the state to act alone. The key is people’s participation.

Finally, I would like to leave you with an issue I am currently working on: the national campaign against narcotics. A moment ago, the Deputy Permanent Secretary of the Ministry of Interior mentioned that when he visited my area, local villagers spoke about the foundation I established to combat drug abuse. I wish to explain that I took on this work because I believe drug abuse is a critical issue—one that we have long swept under the rug, refusing to confront with real numbers.

As of today, based on my own estimates, around 4 to 6 million people in Thailand are involved with narcotics in some way. I recently visited Surin Province and told the villagers that I would like to bring their children and grandchildren to a temple for rehabilitation, provide vocational training, and asked them to write names and place them anonymously in a box. It turned out that only 51 people in that single village needed treatment for drug use. When I asked the provincial authorities to survey their data, only a mere 11 drug users were reported in some provinces—a shockingly inconsistent figure.

“

For all of these to succeed—for society's problems and the nation's challenges to be solved—we need people's engagement. We must bring the people along to be our partners. It is difficult for any institution or the state to act alone. The key is people's participation.

”

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ครั้งที่ 18

เศรษฐกิจใหม่ สร้างสุขภาวะไทยยั่งยืน

New Wealth for Health

Therefore, this government is fully committed to bringing hidden problems out from under the carpet and tackling them head-on. Whether or not we can solve them completely, we will give our utmost effort.

I would like to thank all of you for participating in the National Health Assembly, bringing your knowledge and abilities to collectively address the nation's challenges. I would also like to take this opportunity to send my best wishes to all our fellow citizens currently struggling with natural disasters or illness. May this National Health Assembly be a great success.

Thank you.

.....

“

เศรษฐกิจยุคใหม่

ต้องสร้างความสมดุลระหว่าง ‘ความเป็นมุบงย’ กับ ‘สิ่งแวดล้อม’
และระหว่าง ‘ความแข็งแรงทางกาย’ กับ ‘ความเข้มแข็งทางจิต’
เพื่อให้เกิดปัญญาในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน

”

